

IL-KARTA TAL-GHALLIEMA (KARTA 4)

4A: Il-Qari Mghajjat

2 minuti / 5 marki

L-eżaminatur jagħzel biċċa mis-silta u jistieden lill-istudent/a j/taqraha.

Is-silta: Il-Kewkba li Qatgħatlu Xewqtu

Il-mogħdija kienet tidher kollha kkulurita, mimlija skart ta' tipi differenti: boroż, laned u biċċiet tal-karti taċ-ċikkulata. Ta' spiss kont tara xi kelb ixammem fid-dar tiegħu sabiex inaqar xi fdalijiet! Kolombu ż-żring ħassu mdejjaq ħafna li haddieħor kien qed iħammiglu daru bla rażan. (par. 1)

Kien jisma' lil nannuh jgħid li meta fis-smewwiet tara kewkba tgħaddi tigr, trid tgħid xewqa ġo qalbek u din x'aktarx li ma ddumx biex issirlek realtà. Għamel ġimgħa sħiħa jdum barra billejl forsi xi darba jinzerta din l-istilla, sakemm darba fegġet waħda waqt li kien qiegħed jipprova jgħodd kemm hemm kwiekeb jittawlu fuq il-wied. (par. 2)

Għaddiet kewkba sabiħa ħafna għaġġelija...Kif raha, għajnejh xegħlu. Qal ix-xewqa ġo qalbu u daħal jorqod għall-kenn. L-għada filgħodu, malli qam, kollox deher bħas-soltu. Instemgħu resqin grupp ta' tfal. Kienu bil-brieret u kellhom ħafna basktijiet tal-plastik f'idejhom. X'biża'! Dawn ġganti żgħar! Kien hemm minnhom li kellhom anke l-koppijiet f'idejhom! Imma... Stenna... Mhux biex jaqbdu lil u lil sħabu ġew dawn, imma biex inaddfu l-wied! (par. 3)

Dawk il-passi beżżgħuh xi ftit, imma waranofsinhar reġa' waqa' l-kwiet. Mar idur, kif kien iħobb jagħmel, u ra dehra tal-ħolm tiegħu! Fil-mogħdija ta' taħt il-ħarrub kien jidher biss weraq ħamrani fl-art u ma kien hemm ebda skart ieħor! Xi ġmiel ta' dar u post! Mela l-kewkba semgħet il-ħolma tiegħu! Id-dar ta' Kolombu reġgħet ġiet post nadif, għalih u għall-kreaturi li jgħixu fil-wied. (par. 4)

Seta' jmur lura fejn l-ilma, taħt is-Sigra ta' Ġuda, biex jikteb din l-istorja fuq id-djarju tiegħu u jirringrazzja lill-kewkba billi jiktbilha poezija talli semgħet xewqtu, li jitnaddaf il-wied minn persuni li għandhom għal qalbhom in-natura! (par. 5)

(Silta addattata minn *Sagħtar, Marzu 2009* ta' Amanda Busuttil)

4B: Wieġeb il-mistoqsijiet kollha.

4 minuti / 5 marki

L-ġhalliema se jistaqsu **whud minn dawn il-mistoqsijiet**. Taht kull mistoqsija jidhru xi tweġibiet ta' gwida ġhall-ġhalliema, iżda għandhom **jigu aċċettati tweġibiet oħra** li jagħmlu sens.

1. **Taqbel ma' Kolombu li hawn min iħammeġ l-ambjent naturali bla rażan? Iddeskrivi x'ġieli rajt sabiex issaħħaħ l-opinjoni tiegħek.**

Tweġibiet varji.

2. **Min taħseb li kienu t-tfal li marru jnaddfu l-wied? Taqbel mal-idea tagħhom? Għaliex?**

X'aktarx li kienu tfal tal-iscouts jew ta' xi għaqdiet oħra ambjentali.

(Tweġibiet varji.)

3. **X'inhuma l-iżvantaġġi tal-iskart fil-widien?**

- *Ikerrah l-ambjent naturali.*
- *Il-plastik jagħmel ħafna ħsara lill-flora u 'l-fawna.*

4. **X'jista' jsir sabiex nevitaw li jkun hawn nies iħammgu l-widien?**

- *Ikun hemm aktar għarfien fl-iskejjel.*
- *Issir pressjoni fuq il-media lokali.*
- *Jiħraxu l-multi.*
- *Isiru aktar tabelli ta' twissija.*
- *Fejn hu possibbli jsiru xi kameras.*

5. **Li kieku kont tmexxi lill-pajjiż, x'ligijiet tagħmel għal min jinqabad iħammeġ il-widien?**

Tweġibiet varji.

*L-għalliema se jistiednu lill-istudenti jagħmlu taħdita fuq **wieħed mit-titli** t'hawn taħt. L-istudenti jistgħu jiġu mhegġa fl-iżvilupp tat-taħdita permezz tal-mistoqsijiet.*

Aghżel titlu bejn **A** jew **B**.

A. Tkellem dwar x'tista' tagħmel int biex ikollna ambjent naturali aħjar.

- *X'tista' tagħmel dwar l-użu tal-karti u l-plastik?*
- *X'għandek tagħmel meta tmur tixtri?*
- *Taħseb li huwa importanti li tissepara l-iskart? Għaliex?*
- *X'inhu l-aħjar li tagħmel sabiex tikkonsma inqas enerġija?*
- *Kif nistgħu nnaqqsu l-ħsara li jagħmel it-trasport?*

JEW

B. Xi tfisser il-frażi 'Bidla fil-Klima' u x'effetti għandha fuq il-bniedem?

- *Taqbel li d-dinja qiegħda tishon aktar?*
- *Kif nistgħu nindunaw li qed jiġri dan?*
- *Għaliex taħseb li qed jiġri hekk?*
- *Taħseb li din hi xi ħaġa inkwetanti?*
- *Thoss li hemm bżonn isir xi ħaġa fuq hekk? Jekk iva, x'inhi?*